

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

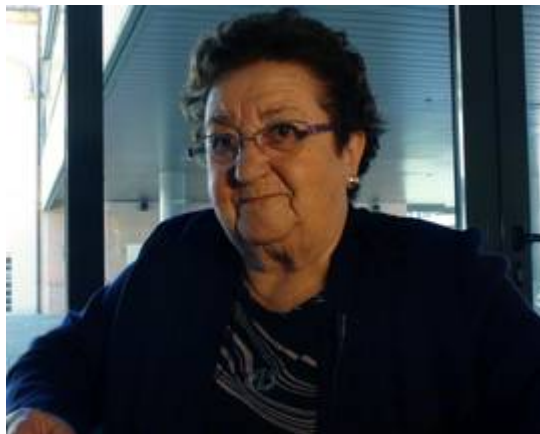
Salome Telleria Arteaga

*Izurtza, Bizkaia
(1925-2019)*

Aurkibidea

Biografia

Izurtzako Etxaburutorren jaio zen 1925eko azken egunean; hala ere, dokumentu ofizialetan 1926koa dela agertzen da. Aita bertakoa zuen eta ama mañariarra. Hamar neba-arrebatatik bosgarrena da bera. Umetan Izurtzako eskolara joan zen, baina denbora gutxiz. Zortzi urterekin neskame lanetan hasi zen ezkondu arte: Mañarin izeko batenean umezain, Mendiolan ganadu-jagole, Bergarako txalet batean eta Bilboko Alameda Rekalden eta Agirre kalean. Gerrak Izurtzan harrapatu zuen. Durango bonbardatu zutenean, sendagai bila joan zen Durangora, haztegia (sarna) zuten-eta; baina ez zen heldu, milizianoek etxera bueltatzeko agindu zioten. Gurdia hartuta, ganaduarekin, Durangotik Larraskitura eta handik Sellara joan ziren. Sellan zeudela mairuak sartu zuren, eta bere neba bi atxilotu zituzten eta langile batailoietara eraman zituzten. Etxera bueltatzerakoan etxea hutsik aurkitu zuten, guztia ostu zieten. Bilbon zegoela, udak Portugaleten pasatzen zituen Bilboko familiarekin, eta hantxe ezagutu zuen bere senarra, "Naviera Bilbaina"ko Foruko arrantzalea, Juan Gandarias Agirrelespeiti. 25 urterekin Forura ezkondu zen eta bertan bizi izan da 58 urtez. Baserriko lanetan aritzeaz gain, eta generoa plazara eramateaz gain, etxetik kanpo ere hainbat lanetan aritu izan da: Bermeon antxoari burua kentzen, Murueta eta Foruko postari 22 urtez, [Zimela](#) jatetxean... Postari lanetan hasi zenean, motorra gidatzeko baimena atera eta mobiletea erosi zuen; beranduago, kotxerako gida-

Zintak

IZU-001

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiola, Nerea
- **Data:** 2010-05-18
- **Iraupena:** 54 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Unamuno, Arianne

Pasarteak

1. "Txintxurreka" jolasean

- **Erref:** IZU-001/003
- **Iraupena:** 0:01:02. **Hasi:** 00:07:35. **Bukatu:** 00:08:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

<p>Jolasorduan "txintxurreka" jolasten zuten. Soka-saltoan ere ibiltzen ziren, neska-mutilak batera. Jaunartzea ere elkarrekin egin zuten.</p>

Transkripzioa

-Ta olgeu eta be ingo zenduen?

-Olgeu? Olgetako eta asti asko be ez guk. Klaro etxien ta badakizu, jun ein biher etxera.

-Ta errekreoetan-eta?

-Errekreoetan-ta bai, horrek ein kuadrotxuek eta txintxurrika esaten gutsen guk.

-Zelan?

-Txintxurrike, holan hanka bataz e zertute. Ta holakoxiek gure olgeta koittadue. Edo sokiaz sokan, izeten zien.

-Mutilekaz batera?

-Mutilekaz batera. Nik e komuniñue be ein naban, eztaik nik zemat mutil izengo zien, zortzi edo hamar mutileaz bai, eta neska bi baiño ez.

-Orduen gizonak agintzen ebien edo zer?

-Bueno ez dakit nik, orduantxe giñen "una quintada de chicos eso".

-Klaro, zuk nebak be eukiko zenduzen nausixauak.

-Bai, nebak haundixek.

2. Neskame batetik bestera

- **Erref:** IZU-001/004
- **Iraupena:** 0:03:30. **Hasi:** 00:08:37. **Bukatu:** 00:12:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

Zortzi urterekin neskame joan zen izeba baten etxera Mañariara ume zain.

Handik Mendiolara joan zen aberezain. Jornalik ez zuen izaten, jaten ematen zioten. Astean behin etxera joaten ziren. Hamalau urte Bergaran bete zituen, txalet batean lanean ari zela. Handik Bilbora joan zen neskame, ezkondu artean.

3. Neskame lanak zein ziren

- **Erref:** IZU-001/005
- **Iraupena:** 0:00:57. **Hasi:** 00:12:07. **Bukatu:** 00:13:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

Etxea garbitu, janaria prestatu... horrelako lanak egiten zituen neskame zela.

4. Otxandioko eta Durangoko bonbardaketen berri

- **Erref:** IZU-001/006
- **Iraupena:** 0:03:57. **Hasi:** 00:13:04. **Bukatu:** 00:17:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Gerra hasi zenean, Izurtzan zegoen. Otxandio bonbardatu zutela jakin zuten. Durango bonbardatu zutenean, sarna zeukaten eskuetan. Bera botika bila bidali zuen amak eta milizianoekin topo egin zuen. Izurtzako palaziora eraman zituzten zaurituak. Durangora joan zirenean, dena apurtuta ikusi zuten.

5. Izurtzatik ihesi

- **Erref:** IZU-001/007
- **Iraupena:** 0:02:59. **Hasi:** 00:17:01. **Bukatu:** 00:20:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:

Abereak gurdian hartuta, ihesi joan ziren. Bere neba nagusiak boluntario soldadu joan ziren eta frankistek hartu zituzten. Zazpi urte egin zituzten etxetik kanpora.

6. Itzuleran etxea hustuta

- **Erref:** IZU-001/008
- **Iraupena:** 0:02:27. **Hasi:** 00:20:00. **Bukatu:** 00:22:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera

Laburpena:

Frankistek dena hartu zutenean, etxera itzuli ziren. Txakurra bidean galdu zuten eta bueltan topatu. Etxea hutsik topatu zuten, dena lapurtu zieten bizilagunek.

7. Casillara dantzara

- **Erref:** IZU-001/010
- **Iraupena:** 0:02:32. **Hasi:** 00:24:08. **Bukatu:** 00:26:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

Bilbon dantzara joaten zen lagunekin, Casillara. Neskame non egon zen kontatzen du. Orduarekin beti arretaz ibili behar izaten zuen. Mutilekin dantzan egiten zuten.

8. Udan Portugaleten neskame

- **Erref:** IZU-001/011
- **Iraupena:** 0:02:25. **Hasi:** 00:26:40. **Bukatu:** 00:29:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

Udan Portugaletera joaten ziren Bilboko etxekoekin. Foruarrak ezagutu zituen eta senarra marinela zenez, haiengana bisitan joaten zen eta hala ezagutu zuten elkar. Bilbon bi etxetan egon zen neskame. Hamabost ogerlekoko jorjala zeukan hilean.

9. Postari eta bestelako lanak

- **Erref:** IZU-001/015
- **Iraupena:** 0:01:47. **Hasi:** 00:33:15. **Bukatu:** 00:35:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)

Laburpena:

Forura ezkondu zen. Etxetik kanpo hainbat lan egin zituen: Bermeon antxoei burua kentzen, postari, lantegian... Bizimodu gogorra izan du. Baserriko lanak ere egiten zituzten baina ez zuten nahikoa aurrezteko.

10. "Mobilette"arekin eta "seiscientos"arekin gutunak banatzen

- **Erref:** IZU-001/018
- **Iraupena:** 0:04:41. **Hasi:** 00:38:13. **Bukatu:** 00:42:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Udal langileak
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Autoak

Laburpena:

Postari eta aguazil lanik ez zuen inork nahi izaten eta berak hartu zuen postari lana. Mobilette motorrekin eta autoarekin ibiltzen zen gutunak banatzen. Foruan bi emakume zeuden gidatzen zutenak eta denek begiratzen zieten. Senarrak baino lehen atera zuen gida-baimena.

11. Arropak zela zuritu

- **Erref:** IZU-001/020
- **Iraupena:** 0:03:11. **Hasi:** 00:46:35. **Bukatu:** 00:49:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:

Foruan aska batera joaten zen arropak garbitzera. Izurtzan errekan harri bat zegoen eta han garbitzen zituzten. Amak arropak zuri-zuri lagatzen zituen. Zela egiten zuen kontatzen du, sutako-hautsa eta ereinotzarekin. Neba nagusiak erreka joaten ziren garbitzera, xaboia hartuta.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-06-05

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com